

Ledenorgaan

van de Vereniging voor Maatschappelijk
werk op Humanische grondslag
'HUMANITAS'

No. 6 — 8e jaargang — november-dec. 1959

Redactie:

T. v. Grootheest en C. M. Swiebel

Redactie-secretaris: H. v. Schaaik

Administratieadres:

J. W. Brouwersstraat 16, Amsterdam-Z.,
postgiro 582000.

VAN MENS TOT MENS

De grondslag van 'Humanitas'

Het congres in Rotterdam is geworden, wat degenen, die langer medelopen in onze vereniging, ervan verwacht hebben, nl. een eensgezinde onderstreping van de doelstelling en de betekenis van het werk, dat door en namens Humanitas wordt verricht. Immers uit de discussies, welke aan het congres voorafgingen, mocht de oppervlakkige waarnemer dan menen te kunnen concluderen, dat in Humanitas onoverbrugbare tegenstellingen bestonden, de ingewijden wisten, dat die tegenstellingen kwamen uit de 'lust tot formuleren' die ons als Nederlanders in het bloed zit. In diepste zin toch staan wij niet tegenover, maar naast elkander in de strijd voor de positie en het recht van de mens, die in maatschappelijke nood is geraakt. Humanitas verricht zijn arbeid, geleid door het algemeen humanistisch beginsel van de eerbiediging van de menselijke persoonlijkheid, waaruit zonder meer voortvloeit, dat het niet de apostolaire taak heeft zijn leden en 'cliënten' tot humanisten te maken, maar integendeel tot taak heeft de zelfbestemming en zelfontplooiing van ieder mens, die met Humanitas in aanraking komt, in de meest ruime zin te bevorderen.

In de openingsrede van de voorzitter werd het probleem, waarvoor het congres was gesteld, duidelijk omschreven. Wij menen niet beter te kunnen doen dan enkele passages uit die rede aan te halen. De voorzitter zei onder meer: 'De meeste zorg baart ons nog de vraag, hoe wij aan het door ons verrichte maatschappelijk werk een eigen functie kunnen geven, naast die van het maatschappelijk werk op confessionele grondslag. Aan deze vraag zal dit congres in hoofdzaak zijn gewijd. Ik ben er mij van bewust, dat de door mij gegeven formulering inhoudt een zich neerleggen bij de fundering van het maatschappelijk werk in ons land op de grondslag van godsdienst en levensbeschouwing. Ik

Verder in dit nummer:

De congresbesluiten.....	3
Ons nieuwe erelid	5
Congresflitsen	5
Kritiek op het verhaalrecht	6
Geld voor Algerijnse vluchtelingetjes en voor de Ned. kinderbescherming.....	7
Jaarverslagen kijken u aan	7
Het vrije woord in de radio	8

weet, dat er principiële tegenstanders zijn van het zuilen-systeem in het maatschappelijk werk, zoals er ook principiële tegenstanders zijn van het bijzonder onderwijs. Maar, hoe wij daarover persoonlijk mogen denken, de feiten liggen er nu eenmaal. Elk pleidooi voor maatschappelijk werk op *algemene* grondslag doet daarom in ons land met zijn bijzondere verhoudingen wat onwezenlijk aan. Het zou stellig ook grote weerstanden opwekken, als Humanitas zou trachten een waarlijk *algemene* vereniging voor maatschappelijk werk te worden en haar activiteit stelselmatig ook zou gaan richten op de gezinnen van confessionele protestanten en rooms-katholieken.

Ik meen, dat het wijs beleid is dergelijke grensconflicten zoveel mogelijk te vermijden zonder nochtans het door ons aangehangen beginsel van de vrijheid van keuze van de hulpzoekende te verzaken. Het terrein van de niet-confessionele bevolkingsgroepen is overigens ruim genoeg en biedt voorlopig gelegenheid te over om onze dadendrang uit te leven.

De kardinale vraag is dan, hoe wij aan niet-confessioneel-ingestelden op de meest effectieve wijze hulp kunnen bieden. En deze vraag lost zich op in die andere, of het steunen op een levensbeschouwing daarbij van nut kan zijn. Waarmede dit congres zich zal hebben bezig te houden, is dus in wezen een ons opnieuw bezinnen op het doel der vereniging en de beginselen, die bij het werk in acht zijn te nemen. Daarom is dit congres van zo grote betekenis voor de verdere ontwikkeling van Humanitas.'

Vervolgens zei hij:

'Ik meen dan te mogen constateren, dat er op één punt althans in onze vereniging een volstreekte eenstemmigheid bestaat. Wij hebben ons vrij te houden van alle leerstelling; wij willen geen propaganda maken voor een bepaalde levensbeschouwing en wij willen zeker niets opdringen. Ik ga zelfs nog een stap verder; het kan niet op de weg van een vereniging voor maatschappelijk werk liggen zich te bezinnen op de diepere vragen van levens- en wereldbeschouwing. Daarvoor zoeke men een andere omgeving. Voor ons kan alleen van belang zijn de vraag, welke rol de levensbeschouwing of — juister misschien nog — de opvatting over de mens en zijn plaats in de wereld heeft te spelen in de praktijk van het maatschappelijk werk.'

Voorts ging de voorzitter in op de beginselen, waarop de arbeid van onze vereniging berust en welke ten grondslag liggen aan de nieuwe redactie van artikel 2 van de statuten, die op voorstel van het hoofdbestuur door het congres is aanvaard. Mr. dr. In 't Veld omschreef die beginselen aldus:

'In de eerste plaats het beginsel van de eerbiediging van de menselijke persoonlijkheid en de daaruit voortvloeiende erkenning van het recht op en de plicht tot zelfbestemming en zelfontplooiing, zij het binnen de grenzen, door het belang der gemeenschap getrokken. Dit brengt er ons vanzelf toe in de praktijk van het maatschappelijk werk een overwegende plaats toe te kennen aan het aankweken van verantwoordelijkheidsbesef, niet alleen met betrekking tot de eigen levensvervulling, maar ook ten opzichte van de groepen, waarvan de mens deel uitmaakt. Van de kant van de maatschappelijk werker gezien, zal richtinggevend moeten zijn een in gemeenschapszin wortelend besef van verantwoordelijkheid zowel voor het lot van de naaste als voor het welzijn van de samenleving. Duidelijk wordt uitgesproken, dat het maatschappelijk werk mede behoort bij te dragen tot een in alle opzichten gezond maatschappelijk leven.'

Hieraan verbond hij de volgende opmerkingen over de plaats van Humanitas in de wereld van vandaag.

'Het wil mij zo voorkomen, dat men — om deze beginselen te aanvaarden — niet bepaald lid van het Humanistisch Verbond behoeft te zijn. De eis, dat men lid van het verbond zou moeten zijn of zijn beginselverklaring zou moeten onderschrijven wordt dan ook niet gesteld. Instemming met deze algemene beginselen moet voldoende zijn. Daarom blijft ook voor vrijzinnig-godsdienstigen de weg naar Humanitas open. Ik kan mij niet voorstellen, dat de aangeduide beginselen voor hen een beletsel zouden kunnen opleveren.

Het meningsverschil spitst zich dan ook toe op de vraag, of het nodig is deze beginselen, waartegen wel niemand op zich zelf ernstig bezwaar kan hebben, als 'humanistisch' aan te duiden. Het merkwaardige is nu, dat moeilijk valt

te betwisten, dat het inderdaad humanistische beginselen zijn. Men zal de grondslag ervan terugvinden in alle humanistische stromingen, vanaf Plato, via Erasmus en Coornhert, tot Huxley. De wezenlijke scheidslijn loopt altijd tussen rechtzinnigen en vrijzinnigen, tussen preciezen en rekkelijken, ook in het maatschappelijk werk van vandaag.

Daarom hoop ik nog altijd, dat het mogelijk zal blijken in het maatschappelijk werk een nauwere samenwerking tot stand te brengen tussen christelijke en buitenkerkelijke humanisten.

Zij behoren bij elkaar aan dezelfde kant van de scheidslijn.'

Ten slotte wees de voorzitter op de noodzaak, dat bewegingen als Humanitas niet geïsoleerd staan, maar haar wortels dienen te vinden in een bodem, die het geestelijk voedsel levert.

'Humanitas,' zo meende hij, 'kan deze voedingsbodem vinden in het humanisme. Laat men daarbij goed begrijpen, dat dit begrip voor mij veel meer omvat dan de activiteiten van het Humanistisch Verbond in Nederland. Ik denk hierbij aan de geestelijke activiteiten op zo menig gebied, die bij alle verscheidenheid dit gemeen hebben, dat zij de menselijke geest willen bevrijden uit de kluisters van het dogma, maar daarbij aanvaarden, dat de nieuw gewonnen vrijheid in evenwicht moet worden gehouden door een sterk ontwikkeld verantwoordelijkheidsbesef. Het zijn dikwijls nog maar eerste aanzetten en er is nog niet veel verband. Van een sterke geestelijke stroming kan nog niet gesproken worden. Het is echter gewenst, dat er een sterke binding komt tussen allen, die hierover in grote lijnen gelijk denken. Alleen daardoor zal het mogelijk zijn het proces van geestelijke bewustwording onder hen, die in doctrinair geloof geen vrede meer vinden, met de vereiste kracht te bevorderen.

Ik zie dit als een noodzakelijke voorwaarde voor de versterking van de innerlijke zedelijke kracht van het Westen. Het gevaar, dat steeds meerderen ten prooi vallen aan geestelijk nihilisme, en in zich zelf niet meer de weerstand vinden tegen de teleurstellingen, welke zij in hun leven ondervinden, het gevaar ook, dat het normbesef verder verzwakt, is zeker niet denkbeeldig.

Daarom heeft het Westen dringend behoefte aan een krachtige beweging, die deze gevaren op haar wijze, d.w.z. met afwijzing van leerstelling, bestrijdt. En waarom zou men een dergelijke beweging niet als humanistisch mogen bestempelen, waar zij toch de beste tradities van het humanisme tot de hare maakt?'

In het congres bestond in het algemeen wel instemming met deze uitgangspunten. In de discussie werden twee punten centraal gesteld.

Allereerst kwam de vraag naar voren of de omschrijving in artikel 1 van de statuten, dat Humanitas is een vereniging voor maatschappelijk werk 'op humanistische grondslag' hoe begrijpelijk en hoe juist deze omschrijving in 1945 door de oprichters van Humanitas ook was gekozen, in de huidige situatie in Nederland geen verwarring sticht. Men kan in deze omschrijving namelijk lezen, dat het werkterrein van Humanitas beperkt is tot de leden en de directe aanhangers van het Humanistisch Verbond. In de tweede plaats werd er van verschillende zijden op gewezen, dat men zich kon afvragen of het voeren van de humanistische grondslag in de naam niet betekent, dat wij

uitspreken, dat de eigenlijke methodiek van onze werkers wezenlijk verschilt van die van andere organisaties. Dit laatste kan natuurlijk ook verwarring stichten. De methodiek is nl. niet gebonden aan een bepaalde mensbeschouwing, maar wel de gezindheid waarmede deze methodiek wordt gehanteerd.

In de ernstige wil om elkander te vinden werd ten slotte besloten in artikel 1 de woorden 'op humanistische grondslag' te doen vervallen, maar artikel 2, waarin de algemeen humanistische beginselen, waardoor de vereniging zich bij haar arbeid laat leiden, in de door het hoofdbestuur voorgestelde redactie te aanvaarden. De juiste tekst van deze artikelen is elders in dit blad afgedrukt.

Als wij de situatie, zoals die door het congresbesluit is ontstaan, overzien, dan kunnen wij vaststellen:

1. Humanitas laat zich bij zijn arbeid leiden door de algemeen humanistische beginselen van eerbiediging van de menselijke persoonlijkheid en erkenning van het recht en de plicht van ieder mens tot zelfbestemming en zelfontplooiing.
2. De arbeid van Humanitas is derhalve erop gericht de mens weer in staat te doen zijn zijn eigen levenspatroon te bepalen.
3. Humanitas sluit, hiervan uitgaande, niemand uit, maar dringt zich ook aan niemand op.
4. Humanitas is geen verzuilde organisatie, die zich uitsluitend richt tot personen met een uitgesproken humanistische levensbeschouwing, zoals die tot uitdrukking komt in het Humanistisch Verbond. Zij staat in het bijzonder ten dienste van de buitenkerkelijke bevolkingsgroep.

5. Humanitas is zich bewust, dat het uitgangspunt, dat zij gekozen heeft, in wezen het positieve element is, dat de meeste buitenkerkelijken samenbindt. Het wordt als een van de grondslagen van onze westerse cultuur ook door anderen aanvaard. Aangezien Humanitas niet dogmatisch is, kan iedereen — buitenkerkelijk of niet — die dit uitgangspunt onderschrijft, aan haar arbeid deelnemen.

6. Humanitas is bereid tot elke reële samenwerking, niet alleen door middel van overleg tussen de besturen, maar ook in de praktische uitvoering. Daarbij is zij bereid zo nodig eigen activiteit op te geven of te beperken, mits anderen dit ook doen en indien de belangen en de geestelijke vrijheid van de buitenkerkelijken niet in gevaar komen.

7. De openheid van Humanitas sluit uiteraard samenwerking met het Humanistisch Verbond en andere soortgelijke organisaties niet uit. Integendeel, ook die samenwerking zal worden nagestreefd, in het bijzonder op die terreinen, die niet tot het engere maatschappelijk werk behoren, maar die daarmede toch wel verbinding hebben.

Het congres heeft op vele punten klaarheid gebracht. Zeker, alle problemen zijn niet opgelost en nieuwe problemen zullen ongetwijfeld rijzen. Maar onze leden, bestuurders en functionarissen kunnen een duidelijk en klaar antwoord geven aan al diegenen, die vragen naar de positie en de grondslag van Humanitas.

Wij verwachten, dat ieder dat antwoord zonder omwegen zal geven en zich daarbij zal houden aan de bovenstaande samenvatting. Zo maken wij Humanitas tot een stevig geheel, dat zal groeien en bloeien ten bate van hen, die onze steun zo hard nodig hebben.

Besluitenlijst

Van het congres van 'Humanitas', gehouden op 31 oktober en

1 november 1959 te Rotterdam

Het congres besloot:

1. de heer F. H. W. Vliegen, aftredend hoofdbestuurslid, te benoemen tot erelid der vereniging;

2. op grond van de verklaring van de congresverslagcommissie 1957 van de afdeling Utrecht, bestaande uit mevr. De Groot, de heren Doeleman en Hensbroek, het congresverslag van 1957 goed te keuren;

3. de afdeling Rotterdam op te dragen een congresverslagcommissie van drie leden voor 1959 te vormen;

4. het beleid van het bestuur in 1957 en 1958, waaronder begrepen de jaarverslagen van de secretaris over deze beide jaren, goed te keuren;

5. de penningmeester decharge te verlenen van het in 1957 en 1958 gevoerde financiële beleid;

6. de afdeling Amsterdam op te dragen een financiële

controlecommissie, bestaande uit drie leden, te benoemen voor de jaren 1959 en 1960;

7. het beleid van de redacties van het kaderorgaan en van Van Mens tot Mens goed te keuren;

8. mejuffrouw M. Dijkstra in de functie van algemeen-secretaris te herkiezen;

9. alle kandidaten voor het hoofdbestuur, te weten: de heren C. K. van Asch, Nijmegen; J. v. d. Berg Jeths, Hengelo; mr. H. Boasson, Amsterdam; J. L. Kampmeijer, Amsterdam; J. Landman, Amsterdam; J. Schnetz, Den Haag; J. Schuitevoerder, Utrecht; ir. W. Semeins, Beverwijk, en C. M. Swiebel, Den Haag, te benoemen en één hoofdbestuurplaats, waarvoor geen kandidaat gesteld was, onbezet te laten;

10. Art. 1 en 2 van de statuten te wijzigen en als volgt te lezen:

Artikel 1

De vereniging is genaamd: De Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk 'Humanitas' en is gevestigd te Amsterdam.

Artikel 2

De vereniging stelt zich ten doel het verrichten van maatschappelijk werk in de ruimste zin en staat daarbij open voor allen die behoefte gevoelen aan een tegemoetredens vrij van elke leerstelling, waarbij in het bijzonder gedacht wordt aan de buitenkerkelijken. Zij erkent evenwel de noodzaak om zich bij haar arbeid te laten leiden door enkele richtinggevend beginnelen. Daartoe behoort in de eerste plaats het algemeen-humanistisch beginsel van de eerbiediging van de menselijke persoonlijkheid en de daaruit voortvloeiende erkenning van het recht op en de plicht tot zelfbestemming en zelfontplooiing voor ieder mens, zij het binnen de grenzen door het belang der gemeenschap getrokken. Daarvan uitgaande, staat zij op het standpunt:

1. dat het maatschappelijk werk behoort te worden gedragen door een in gemeenschapszin wortelend besef van verantwoordelijkheid zowel voor het lot van de naaste als voor het welzijn van de samenleving;

2. dat in de praktijk van het maatschappelijk werk een overwegende plaats behoort te worden toegekend aan het aankweken van verantwoordelijkheidsbesef, niet alleen met betrekking tot de eigen levensvervulling, maar ook ten opzichte van de groepen, waarvan de mens deel uitmaakt;

3. dat het maatschappelijk werk een bijdrage behoort te leveren tot een in alle opzichten gezond maatschappelijk leven.

Zij streeft voorts naar coördinatie van alle maatschappelijk werk en wenst daartoe de samenwerking van instellingen en verenigingen, welke op dit terrein werkzaam zijn, te bevorderen, voor zover dit zonder aantasting van het eigen karakter der vereniging mogelijk blijkt;

★ ★ ★

11. de gewijzigde statuten in hanteerbaar formaat in voldoende mate aan afdelingssecretariaten ter beschikking te stellen;

12. de voorgestelde redactie van het huishoudelijk reglement, zoals afgedrukt in de congresstukken, met algemene instemming te aanvaarden met dien verstande, dat de artikelen 7 en 24 worden gelezen zoals hieronder wordt aangegeven; bovendien aan artikel 26 een zin toe te voegen, die eveneens hieronder wordt vermeld, en in de eerste zin van artikel 45a de woorden: 'onder voorbehoud van goedkeuring door het hoofdbestuur' te wijzigen in: 'onder voorbehoud van goedkeuring door het congres'.

Artikel 7 luidt nu:

Elke afdeling heeft recht op vergoeding uit de centrale kas van het reisgeld — tweede klas heen en terug — voor het bezoeken van het congres ten behoeve van zoveel afgevaardigden, als zij stemmen uitbrengt.

De kosten van de afvaardiging van de afdelingen worden per afgevaardigde berekend en omgeslagen over alle af-

delingen naar verhouding van het aantal afgevaardigden dat zij kunnen zenden, in dier voege, dat een bedrag in rekening wordt gebracht hetwelk enigszins uit mag gaan boven de gemiddelde reiskosten ter tegemoetkoming in de kosten van het congres.

De berekening van de omslagkosten voor de gewestelijke afgevaardigden geschiedt op dezelfde wijze; deze kosten worden in rekening gebracht bij de gewestelijke centrumbesturen. Algemene leden bezoeken het congres voor eigen rekening.

Artikel 24 luidt nu:

Op de ledenvergadering brengt ieder lid één stem uit; de wijze van stemmen geschiedt volgens art. 10 en 11 van dit reglement, met dien verstande, dat over voorstellen van orde bij hand opsteken wordt gestemd; over zaken eveneens, tenzij tien leden een hoofdelijke stemming vragen, of, in afdelingen onder de veertig leden, een getal, gelijk aan een kwart der leden.

Toevoeging aan artikel 26:

De afdelingsbesturen zijn gehouden het hoofdbestuur en het dagelijks bestuur alle gevraagde mededelingen te doen;

13. de goedkeuring van het congres, bedoeld in artikel 45a van het huishoudelijk reglement, zodanig op te vatten, dat daarmee bedoeld wordt goedkeuring achteraf door het congres van door het hoofdbestuur tevoren genomen besluiten-onder-voorbehoud inzake de aansluiting van instellingen;

14. op basis van de door het bestuur op het congres gedane toezeggingen het hoofdbestuur te machtigen het overleg met het Humanistisch Verbond en de Vrije Gedachte over een samenwerking in de A. H. Gerhard Stichting verder te voeren en beslissingen ten aanzien van deze samenwerking te nemen op basis van de volgende richtlijnen:

a. bij opname wordt zoveel mogelijk voorrang verleend aan buitenkerkelijke bejaarden;

b. inschakeling van de afdelingen bij de aanwijzing van bestuurders van een op te richten plaatselijke stichting in het verband van de A. H. Gerhard Stichting wordt voldoende gewaarborgd;

c. plaatselijke activiteiten worden zoveel als mogelijk is behandeld in de geest van de nieuwe opzet;

d. Humanitas krijgt in het bestuur van de A. H. Gerhard Stichting een vertegenwoordiging op een dusdanige basis, dat Humanitas een redelijke invloed krijgt;

e. de plaatselijke stichting voor de bouw van een bepaald object de goedkeuring van het landelijk orgaan behoeft;

f. landelijk toezicht wordt gehouden op het budget;

g. er landelijke richtlijnen komen ten aanzien van het opnamebeleid, met dien verstande dat daarbij zoveel mogelijk aan buitenkerkelijken de voorrang wordt gegeven.

F. H. W. VLIEGEN...

Erelid!

Vliegen had zijn sporen op organisatiegebied reeds verdiend in de onderwijzersvakbeweging in het toenmalige Nederlands-Indië, toen hij in ons land terugkwam.

Aan zijn werkzaamheden op maatschappelijk terrein kwam bij zijn pensionering zeker geen einde. Zo werd hij in 1938 lid van de Haarlemse gemeenteraad, wat hij bleef — met de bekende onderbreking tijdens de tweede wereldoorlog — tot 1948. Zijn werk als raadslid en de in die kwaliteit gelegde contacten zouden hem bij zijn latere arbeid in het belang van de in 1945 opgerichte afdeling Haarlem van Humanitas ten goede komen.

Humanitas zelf werd op 31 mei 1945 in het leven geroepen en zeer spoedig daarna kwam de afdeling Haarlem tot stand. Vliegen werd voorzitter van de jonge afdeling en heel gauw daarna ook secretaris, omdat het in de bedoeling lag dat schrijver dezes de functie van voorzitter op zich zou nemen, zodra aan zijn wettelijkheid een einde zou komen. Dat gebeurde in 1947, zodat toen Vliegen in 1957 zijn secretariaatswerkzaamheden

om gezondheidsredenen moest neerleggen, hij meer dan tien jaren secretaris was geweest.

Gemakkelijk heeft hij het daarmede waarlijk niet gehad, omdat het voor Humanitas heel moeilijk is geweest de voeten van de grond te krijgen.

Een organisatie die de zorg voor de buitenkerkelijke leden der Haarlemse gemeenschap op zich wenste te nemen, werd bepaald niet met gejuich begroet en de stille tegenstand waarop zij stuitte bij haar pogingen om vaste voet te krijgen in het stijve Haarlem, heeft zich gehandhaafd, zoals bij verschillende gelegenheden ten duidelijkste is gebleken. En nu achten wij het een van de grootste verdiensten van de toegewijde secretaris Vliegen, dat hij zich daardoor niet uit het veld heeft laten slaan en onverdroten is blijven werken aan de versteviging van de grondslagen onzer afdeling. Hij heeft zijn taak op zeer consciëntieuze wijze vervuld en hij mag het zich ongetwijfeld tot een eer rekenen, dat hij een stevig aandeel heeft weten te leveren voor de ontplooiing der afdeling, die tot een der

grootste van Humanitas is gaan behoren. Nu is hij ook als lid van het hoofdbestuur afgetreden en het congres heeft daarin aanleiding gevonden hem tot erelid te benoemen. Hem komt deze onderscheiding ten volle toe en de afdeling Haarlem is er wel heel blij mede, dat aan een van haar zeer actieve leden deze eer is tebeurtgevallen. Zij wenst hem gaarne toe dat hij nog vele jaren in de gelegenheid moge zijn, de verdere ontplooiing van Humanitas en haar afdelingen te volgen.

F. S. NOORDHOFF

Congresflitsen

Rotterdam is zonder twijfel een stad, die inspirerend werkt, dat kunt u opmaken uit de besluiten die op het congres zijn genomen en die u elders in dit nummer van Van Mens tot Mens vindt afgedrukt. Je gaat er heen als Humanitas vereniging voor maatschappelijk werk op humanistische grondslag en je komt er vandaan als De Nederlandse Vereniging voor maatschappelijk werk 'Humanitas.' 't Is daar waarschijnlijk net mee als met een nieuw kostuum, in het begin zit het wat vreemd, maar na enige tijd wen je eraan en vaak kom je zelfs tot de ontdekking, dat het eigenlijk wel beter past dan het oude.

Maar nu iets over het congres zelf. Iedereen was er zoals dat heet... Vertegenwoordigers van de minister van Justitie, van de minister voor Maatschappelijk Werk, van de minister van Sociale Zaken (alfabetische volgorde), van het gemeentebestuur en tal van be-

viende organisaties. Er was zelfs een vertegenwoordiger van de Deutscher Paritätischer Wohlfahrtsverband, die enige woorden heeft gesproken. Hierdoor kreeg dit congres een enigszins internationaal tintje.

We hadden overigens ook dit keer weer een mooie congreszaal. Het aardige eraan was, dat deze zaal ook als sportzaal kon worden gebruikt. Er hingen ten bewijze daarvan allerlei turngereedschappen aan het plafond, die deden vermoeden, dat er na afloop van de zittingen, gelegenheid zou worden gegeven 'het zwaantje' te maken. Het is er niet van gekomen. Ook heeft het hoofdbestuur, wat sommige afgevaardigden duidelijk hoopten, niet de reuzenzaai gemaakt. De enige gymnastiek die er gedaan werd bestond uit 'armen-hoog-armen-neer,' maar dat gebeurde alleen tijdens de stemmingen.

Het bestuur zat wel lelijk in de kou, d.w.z. niet figuurlijk maar letterlijk, want achter het toneel woei een stevige noord-ooster, die enkele bestuursleden ertoe noopte zich te voorzien van dikke wollen vesten. Rietveld heeft zelfs enige

tijd met het toneelgordijn om zich heen geslagen gezeten. Het stond hem goed. De discussie die zich vanzelfsprekend voornamelijk afspeelde rondom het voorstel tot wijziging van art. 2 van de statuten was niet alleen bijzonder belangwekkend, maar stond ook op hoog peil. Soms ging dit echter wel wat erg hoog en enkele congresgangers slaakten dan ook de verzuchting: 'Wat mij betreft had het wat eenvoudiger gekund.'

Maar goed, we zijn er met vereende krachten toch uitgekomen.

Bijna waren we op voorstel van de voorzitter al op zaterdagavond van naam veranderd, maar het congres gaf de wens te kennen er nog eens een nachtje over te willen slapen en zo vond de herdoop op zondagmorgen plaats, hetgeen voor een dergelijke gebeurtenis ook een geëigender tijdstip is.

Eén voorstel was er, dat direct van alle kanten bijval vond, nl. de benoeming van de heer F. H. W. Vliegen tot erelid van de vereniging. De heer Vliegen, die bijna van de oprichting af in Humanitas als secretaris van de afdeling Haarlem

Het verhaalsrecht verdwijne

De stroom rijst al meer en meer

Het stemt tot vreugde, dat steeds meer stemmen luid worden welke vragen: schaf het verhaalsrecht af gelijk we dat kennen in de verhouding van ouders, meerderjarige kinderen, kleinkinderen en grootouders. Reeds deed de minister van Justitie een stap om in het herziene Burgerlijk Wetboek een bepaling op te nemen waardoor genoemde verhouding tussen grootouders en kleinkinderen komt te vervallen. Echter is het niet uitgesloten dat op de minister sterke aandrang zal worden uitgeoefend om de voorgestelde bepaling aldus te wijzigen, dat ook het laatste dat ons nog rest, nl. kinderen-ouders, verdwijnt. Natuurlijk wordt niet gevraagd om de verplichting dat een vader gedwongen kan worden op te komen voor zijn vrouw en kinderen wanneer hij deze verlaten heeft, te laten verdwijnen. Een dergelijke stap waarvoor naar ik hoop nimmer in ons land een meerderheid zal komen, betekent een ondermijning van morele en menselijke verhoudingen. Maar wat wel leeft en door steeds meer personen en groepen als juist wordt gezien, dat is het verdwijnen van het verhaalsrecht gelijk dit nu al jaren moet worden toegepast als men om hulp komt bij de organen die de Armenwet uitvoeren.

Een nieuwe stem in dit koor van 'afschaffers' kan men beluisteren in het rapport: *Alimentatieplicht en verhaal van steun*, uitgebracht door een commissie ingesteld door de Dr. Wiardi Beckmanstichting. Het was een breed samengestelde commissie in welke zitting hadden verschillende personen die met de praktijk van de armenzorg door en door bekend zijn. Voorzitter was prof. mr. G. E. Langemeyer die eigen inzicht in dit geval heel gelukkig — duidelijk heeft weten laten domineren. Met veel cijfers en overeenkomstig materiaal werkte de

commissie niet. Hoewel een te veel op dit gebied het lezen niet bevordert, zou het op zich zelf voortreffelijke rapport door wat meer cijfers zeker aan waarde hebben gewonnen. Ik kom daarop nog terug.

Wel heel duidelijk spreekt het standpunt van de commissie wanneer zij haar slotconclusie op de laatste pagina (blz. 14) als volgt weergeeft.

'Er resteert dus slechts één oplossing, die in harmonie is met ons rechtstelsel in zijn huidig stadium van ontwikkeling en tevens de meest juiste afweging van de vele in geding zijnde materiële en ideële belangen vormt; het nieuwe burgerlijk wetboek handhave de onderhoudsplicht enkel tussen echtgenoten en gewezen echtgenoten en ten behoeve van minderjarige kinderen en stiefkinderen.'

Het ligt voor de hand, dat in de voorafgaande bladzijden de commissie goede opmerkingen maakt om haar standpunt te motiveren. Naast de bekende argumenten komt de commissie met enkele opvattingen naar voren welke de moeite lonen om er iets van te vertellen. Zij wijst er m.i. terecht op, dat bij het verhaalsrecht uitsluitend door het toeval, nl. het hebben van behoeftige verwanten, een evenzeer toevallige kring wordt belast. Volkomen juist redeneert de commissie, en hierop is de laatste tijd al herhaaldelijk gewezen, dat andere sociale voorzieningen het verhaalsrecht niet kennen en slechts, door een verouderde opvatting, de armenwet wel. Bovendien betaalt iemand die verplicht wordt aan het verhaalsrecht te voldoen, ook nog mede aan de sociale- en maatschappelijke zorg via de belastingen. Een dubbele belasting dus.

Bovendien vergete men niet, dat door het voldoen aan het verhaalsrecht min of meer de verschillen in welstand blijven

bestaan. In wat men noemt, 'betere' standen, komen behoeftige familieleden minder voor. Hij die én belasting moet betalen én ook nog moet voldoen aan zijn wettelijke onderhoudsplicht, blijft een achterstand houden.

Mag ik aan deze en andere argumenten welke voldoende bekend zijn nog deze toevoegen, dat de gezinnen niet meer die ouderwetse eenheid vormen die wel bestond toen de huidige armenwet werd gemaakt? En dat als uitvloeisel daarvan de toepassing van het verhaalsrecht dikwerf ontbindend werkt in families waar voorheen de verhoudingen goed waren? Voor een bejaard echtpaar wordt mede hierdoor de gang naar sociale zaken in de regel een zware gang, soms te zwaar. Ten slotte. Ik geloof dat het goed zou zijn geweest indien de commissie wat breder had uitgewerkt de vraag, wat brengt uiteindelijk netto gezien, het verhaalsrecht aan de gemeentelijke diensten op? Ik bedoel, het resultaat van inkomsten en uitgaven (kosten administratie, inning, ambtenaren, enz.). De commissie vertelt, dat in Rotterdam bij een uitgave van ongeveer 22 miljoen gulden aan steun armenwet, een half miljoen via het verhaalsrecht wordt geïnd. Als we nu voor het gehele land dit bedrag, dus dat wat bruto het verhaal opbrengt, stellen op 10 miljoen en daarbij ervan uitgaan dat hieronder geen verhaalsrecht zit op echtgenoten voor vrouwen en kinderen, dan zou het ons verwonderen, als men eens serieus alle kosten van administratie enz. zou gaan berekenen, of van die 10 miljoen nog veel overblijft.

In elk geval staat wel vast, dat uit geldelijke overwegingen het verhaal geen zoden aan de dijk zet. Moge mede ook daarom de regering en Staten-Generaal besluiten, een overleefd stelsel af te schaffen.

MEYER DE VRIES

Congresflitsen (vervolg)

en als hoofdbestuurslid werkzaam is geweest, doch die om gezondheidsredenen als hoofdbestuurslid heeft moeten bedanken, werd van deze benoeming telegrafisch op de hoogte gesteld.

Het eveneens telegrafische antwoord liet niet lang op zich wachten en luidde:

'Diep getroffen door onderscheiding van congres. Moge zegenrijke arbeid van Humanitas blijven groeien in breedte en diepte tot in lengte van dagen. Leve Humanitas.'

Het financieel beleid werd goedgekeurd, zij het dat er wel enkele opmerkingen waren over de afdrachten van de afdelingen aan het hoofdbestuur. Maar is het niet zo, dat pogingen om de afdrachtregeling gewijzigd te krijgen op elk geslaagd congres thuishoren?

De traditie is dus in ere gehouden zonder dat er overigens iets gewijzigd is.

Op zondagmiddag hebben we nog kunnen genieten van een inleiding van drs Ph. van Praag over het onderwerp: De invloed van het maatschappelijk werk op de geestelijke volksgezondheid.

Jammer alleen, dat de inleider wegens

tijdnood gedwongen was zijn inleiding zodanig te bekorten, dat van de oorspronkelijke 3 kwartier maar 25 minuten overbleven. Maar de velen die nog een lange reis voor de boeg hadden heeft hij daardoor zeker aan zich verplicht. Een troost is bovendien, dat de volledige tekst van zijn inleiding beschikbaar zal komen voor het kaderorgaan.

Rest ons nog tot slot te vermelden, dat de organisatie op rolletjes liep, dat de maaltijden eenvoudig doch uitstekend verzorgd waren, en dat de bustocht op zondagmorgen door Rotterdam bijzonder op prijs werd gesteld.

Jij hebt

*twee zwarte ogen
twee vuile oren*

*een gezicht zonder glimlach
een voet zonder schoeisel
een maag zonder eten*

*de hemel als dak
de koude als deken
als leider de honger
kind –
vluchtelingenkind –*

Ter nagedachtenis aan hen, die zullen sterven wanneer niet genoeg geld wordt gestort op giro-rekening 250.000, ten name van 'Hulp aan Algerijnse vluchtelingen' te Hilversum.

Honderd gulden

is één

kinderleven

Een nationale kinderbeschermingscollecte in 1960

Nieuwe vorm van samenwerking in de kinderbeschermingswereld.

Zoals u waarschijnlijk wel bekend zal zijn, wordt er in ons land door een aantal algemene en protestants-christelijke kinderbeschermingsorganisaties jaarlijks een collecte gehouden onder de naam 'Sakor' (Samenwerkende kinderbeschermingsorganisaties).

Reeds verscheidene keren zijn wij door de leden van Humanitas benaderd met de vraag: Doet Humanitas aan deze collecte mee?

Tot nu toe hebben wij altijd moeten antwoorden, dat dit niet het geval was. Zou deze vraag ons thans bereiken, dan zou het antwoord ja moeten zijn, want als resultaat van een groot aantal besprekingen tussen de vertegenwoordigers van de z.g. groepsorganisaties voor de kinderbescherming, dat zijn de landelijke overkoepelende organen op dit gebied van de verschillende richtingen, is een nieuwe stichting Sakor tot stand gekomen, waarin de 'oude' Sakor is opgenomen.

In deze nieuwe stichting zijn alle algemene en levensbeschouwelijke groepe-

ringen vertegenwoordigd en in 1960 zal zij voor het eerst naar buiten treden met de organisatie van een Nationale Kinderbeschermingscollecte. Het behoeft geen betoog, dat wij ons over deze gang van zaken ten zeerste verheugen en waarlijk niet alleen omdat nu ook het kinderbeschermingswerk van Humanitas uit de opbrengst van deze collecte een aandeel zal ontvangen. Meer nog verheugt het ons dat, waar zoveel tegenstrijdige belangen in het geding waren, men er toch in geslaagd is oplossingen te vinden, die een samengaan mogelijk maakten.

Waar er in Nederland zoveel te doen is rondom het begrip 'verzuiling' is dit toch wel een belangrijke ontwikkeling te noemen.

Uiteraard zal ook op Humanitas een beroep gedaan worden eraan mede te werken, dat de collecte 1960 een succes wordt.

Wij zijn ervan overtuigd, dat dit beroep niet tevergeefs zal zijn omdat u, evenals wij, het grote belang van deze samenwerking zult inzien.

Jaarverslagen kijken u aan

(vervolg)

Het bestuur van de afd. Groningen betreurt het, dat zij niet voldoende medewerkers kan vinden voor de vele taken, die er te verrichten zijn. Nu is het zo, dat velen met een dubbele functie zijn belast hetgeen een goede uitbouw van het werk belemmert. Is dit aantal medewerkers dan zo gering. Geenszins, 50 leden, dat is meer dan 10 pct. van alle leden, zijn op de een of andere wijze regelmatig bij het werk betrokken. De moeilijkheid is alleen, dat er veel meer nodig zijn. Als nieuwe activiteit kon in Groningen in 1958 een begin worden gemaakt met het regelmatig bezoeken van bejaarden, die daar prijs op stellen. 23 vrijwillige medewerkers waren bij dit werk betrokken en het verslag maakt melding van enkele bijeenkomsten van deze groep medewerkers, waarop enkele aspecten van het bejaard-zijn werden belicht en voorts les werd gegeven in bloemen schikken en

stofversieren. De totale uitgaven van de afdeling inclusief de gezinsverzorging bedroegen in 1958 bijna f 50.000,-. Een bewijs dat er wel iets meer gebeurt.

Dat er bij Humanitas in Haarlem ook wel iets te beleven valt, was u waarschijnlijk al wel bekend. Maar dat de totale uitgaven een bedrag van ruim f 92.000,- beliepen in 1958, daar hoort u misschien toch nog wel even van op. De gezinsverzorging neemt hier met f 74.000,- het leeuwendeel voor haar rekening. Maar naast de gezinsverzorging is uiteraard de gehele staalkaart van Humanitas activiteiten in Haarlem aan te treffen. En dat je met betrekkelijk eenvoudige middelen een nuttig stuk werk kan verrichten blijkt weer eens uit wat we lezen in het gedeelte over de sectie bejaardenzorg. Wat lezen we? Dit:

Het uitleenen en de distributie van de boeken, die voor dit doel door de Stads-

bibliotheek en -leeszaal ter beschikking worden gesteld voor de bejaarden, verzorgden de dames J. Mazurel-Wijdema, R. Talens-Dekker en M. Way-Drenth; laatstgenoemde moest om gezondheidsredenen haar taak overdragen aan Mw. Smit.

De distributie is praktisch gericht en afgestemd op de belangstelling van de lezers en lezeressen – thans gemiddeld 120 – en dus zoveel mogelijk in overeenstemming gebracht met voorkeur en smaak. Deze wijze van werken heeft de leesintensiteit in belangrijke mate beïnvloed. Dat de belangstelling elk jaar groeiende is, moge blijken uit onderstaande vergelijkende cijfers:

*in 1955 uitgeleend 1450 boeken
in 1956 uitgeleend 4396 boeken
in 1957 uitgeleend 6287 boeken
in 1958 uitgeleend 6642 boeken.*

De eerste maatschappelijk werkster aan-

gesteld, een eigen kantoor en vergader-ruimte in gebruik genomen, een hogere collecteopbrengst dan ooit tevoren, 3900 prijsvraagkaarten verkocht dit zijn enkele van de vele optimistische geluiden die het bestuur van de afd. *Dordrecht* in haar jaarverslag 1958 laat horen. Daarnaast was er ook een minder prettige gebeurtenis, nl. het opzeggen van de samenwerking door de kerkeraden van Remonstrantse Gereformeerde Gemeente en van de Evangelisch Lutherse Gemeente. De samenwerking met beide groepen bestond al van de oprichting af. Dat de beide vertegenwoordigers van beide kerkgenootschappen graag van de geboden gelegenheid gebruik maakten om persoonlijk lid van het Humanitasbestuur te blijven tekent wel de goede persoonlijke verhoudingen.

Voorts maakt het jaarverslag uiteraard melding van de vele activiteiten op het gebied van de gezinsverzorging, het bejaardenwerk, de reclassering, het alg. maatschappelijk werk en de kinderbescherming. Nog even een cijfer. De sectie gezinsverzorging telt 1350 contribuanten.

Wat vooral in het jaarverslag van *Den Haag* opvalt is de sterk verbeterde financiële positie van de afdeling. Niet, dat er nu kapitalen zijn vergaard, maar de basis die gelegd werd is heel wat steviger dan enkele jaren geleden en dat kan het werk alleen maar ten goede komen. De grote klacht die het afdelingsbestuur in haar verslag laat horen gaat over het feit, dat het arrondissement Den Haag van Humanitas nog steeds niet erkend is als reclasseringsinstelling voor minderjarigen, hetgeen praktisch betekent dat het kinderbeschermingswerk niet van de grond kan komen. Het nare van deze geschiedenis is enerzijds dat, ondanks herhaalde pogingen daartoe; geen klaarheid kan worden verkregen waarom Humanitas niet erkend wordt, anderzijds, dat bij een schreeuwend gebrek aan gezinsvoogden de gezinsvoogden uit Humanitaskring werkloos moeten blijven. Enfin wellicht dat in 1959 ook op dit terrein het licht doorbreekt.

Overigens nam ook Den Haag een nieuw kantoor en vergaderruimte in gebruik, wel een teken dat het werk zijn kinderschoenen is ontwassen.

Delft heeft in 1958 een maatschappelijk werkster kunnen aanstellen en dat is dan weer zo'n bewijs, dat Humanitas zo langzamerhand met haar werk vaste grond onder de voeten begint te krijgen. Trouwens die vaste voet was in Delft allang aanwezig want ook hier bloeit de gezinsverzorging en ook het werk voor bejaarden heeft een respectabele omvang.

Tot slot nog een greep uit het jaarverslag van de afdeling Amsterdam. Alle secties zijn hier compleet en bovendien

is Amsterdam, in tegenstelling tot b.v. Den Haag, wel erkend als instelling voor gezinsvoogdij en vrij patronaat. Dat Humanitas ook op dit gebied een belangrijke bijdrage kan leveren mag blijken uit het feit, dat in het begin van 1958 de bemoeiingen zich uitstrekten over 55 gevallen en aan het eind van het jaar over 94. Als we deze snelle groei kunnen vaststellen, dan is het toch wel bijzonder betreuenswaardig, dat in andere plaatsen Humanitas niet in de gelegenheid wordt gesteld dit werk te verrichten. Ook de gezinsverzorging is een belangrijke activiteit. f 55.000,— werd hieraan ten koste gelegd bij een totaal aan uitgaven in 1958 van f 120.000,—. Extra aandacht verdient zeker het feit, dat in Amsterdam in 1958 het ledental met 25 pct. toenam

en aan het eind van het jaar 1548 bedroeg. Als we dan nog vermelden, dat bij de uitvoering van de verschillende werksorten wel zo ongeveer 400 vrijwillige medewerkers bij het werk zijn betrokken, dat daarnaast maatschappelijk werkers voor het algemeen maatschappelijk werk, de gerepatriëerdzorg, de kinderbescherming en de gezinsverzorging in dienst van de afdeling zijn, dan is het beeld wel niet compleet, maar heeft u toch wel ongeveer een indruk van de omvangrijke taken die hier verricht worden.

Wij hopen, dat u uit deze grepen uit de jaarverslagen 1958 dezelfde conclusie hebt getrokken als wij nl., dat Humanitas steeds meer een belangrijke functie in onze samenleving gaat vervullen.

Humanistische luisterkring

De ervaring heeft geleerd, dat de humanistische radio-uitzendingen voor tallozen (men spreekt van honderdduizenden) in een behoefte voorzien. Niettemin kent het nieuwe ontwerp-omroepwet de humanisten geen eigen zendtijd toe, zoals de kerken die hebben. Het is dan ook begrijpelijk, dat een Humanistische Luisterkring (*Oudegracht 152, Utrecht*) is opgericht, waartoe men voor één gulden per jaar kan toetreden (briefkaart met één gulden extra aan postzegels of op gironummer 58). Deze luisterkring is geen nieuwe omroepvereniging, maar een groep van sympathiserenden met het humanistische woord in de radio.

Bovendien heeft dezer dagen een groep vooraanstaande Nederlanders van uiteenlopende opvatting in politiek en geloof de volgende verklaring ondertekend: De ondertekenden, zelf merendeels geen humanisten, onderschrijven van hun kant gaarne de gedachte, dat de humanistische volksgroep, evenals andere groepen er recht op heeft, in de gelegenheid te worden gesteld, diegenen die daarop prijs stellen met haar werk, ook via de radio, van dienst te zijn. Zij bepleiten dan ook de toekenning van eigen zendtijd

voor regelmatige humanistische uitzendingen en spreken de wens uit, dat daartoe in de wet de mogelijkheid zal worden geschapen.

Humanistische luisterkring 'Het woord van de week', Oudegracht 152, Utrecht.

Lijst van ondertekenaars van adhesiebetuiging

Dr. W. Banning, Driebergen. Prof. dr. F. A. van Baren, Amsterdam. Dr. E. Brongersma, Heemstede. Mr. J. A. W. Burger, Wassenaar. Dr. J. J. Buskes jr., Amsterdam. Dr. B. M. I. Delfgaauw, Haarlem. Dr. W. Drees, 's-Gravenhage. Dr. J. A. de Koning, Utrecht. Prof. dr. H. Kraemer, Driebergen. F. H. Landsman, 's-Gravenhage. Prof. dr. G. C. Niftrik, Amsterdam. Dr. O. Noordenbos, Amsterdam. G. Ritmeester, 's-Gravenhage. D. Roemers, Badhoevedorp. Prof. dr. A. A. van Rüler, Utrecht. Rabbijn J. Soetendorp, Amsterdam. D. W. Stork, Hengelo. E. Vermeer, Naarden. Mr. J. Wilkens, Wassenaar.

Voelt u hier iets voor en hebt u zich aangemeld?

Indien u

zich in de rijen der Humanisten heeft geschaard en

*bovendien lid bent
van de Partij van de Arbeid,
sluit u zich dan aan bij de*

**HUMANISTISCHE
WERKGEMEENSCHAP
IN DE PvdA**

Het secretariaat der HWC: Haagweg 120 te Leiden, verstrekt u gaarne inlichtingen.